

— 817 —

Qodobka 157aad

Habka loo oogayo Dacwadda beeninta ah

Xaalad kasta iyo daraja kasta ee Dacwaddu marayso waa la soo jeedin karaa dacwad beenin ah ee la xiriirta Dokumento lagu isticmaalay Maxkamadda horteed.

Qodobka 158aad

Waxyaabaha la doonayo in laga helo Dacwadda beeninta ah

Dacwadda beeninta waa in laga helaa, si ayna u noqon Dacwaddu baaba', tilmaanta xubnaha iyo qalabka sugidda beenta, waana inuu soo jeediyaa qof ahaan dhinaca laftiisu ama wakiilkiisa qaba Wakaalasho gaar ah ee oogi kara Dacwaddaas.

Qodobka 159aad

Weydiinta u jeedda dhinaca keensaday qoraalka

Garsooraha laga hor oogay Dacwadda beeninta ah wuxuu weydiinayaa dhinaca ay lidka ku tahay, haddii uu ku adkaysto inuu doonaayo inuu ku isticmaalo Dokumentiga Garsooruhu wuxuu amrayaa qalabka baarista si loo xaqiijiyo.

Xaaladdaas waa waajib inuu ka qayb galo Dacwadda Xeer Ilaaliyaha Guud.

Haddii dhinaca la weydiiyey uu ka tanasulo inuu ku isticmaalo Dokumentiga, ma bannaana marnaba in loogu isticmaalo Dokumentigaas Dacwad.

Qodobka 160aad

Qabashada Dokumentiga.

Inta aan la billaabin xaqiijinta Dacwadda beeninta ah, Garsooraha wuxuu amrayaa in la qabto Dokumentiga iyo wax allaale wixii tallaaboyin ah ee lagama maarmaanka ah si loo sugo helitaanka Dokumentiga Dacwadda dhexdeeda.

Qodobka 161aad

Joojinta dacwadda laga dhex furay dacwadda beeninta ah.

Dacwadda laga dhex furay Dacwadda beeninta ah waa joogsanaysaa ilaa uu ka soo baxo xukun dhammaad ah ee ku saabsan dacwadda beeninta ah. Hase yeeshee Garsooraha haddii ay la habboonaato ama haddii labada dhinac ay weydiistaan, waa uu dhammayn karaa Dacwaddii hore (merito) iyo tan beeninta ah isku mar.

Qodobka 162aad

Soo jeedinta Dacwadda beeninta ah Maxkamadda Rafcaanka ama Maxkamadda Sare horteed

Haddii Dacwadda beeninta ah la hor keeno Maxkamadda Racfaanka ama Maxkamadda Sare horteed, lana dhowray shuruudaha lagu sheegay qodobka 158, Dacwadda waa in la joojiyaa, loona celiyaa Garsooraha darajada koowaad si loo xaqiijiyo beeninta.

Qodobka 163aad

Qirashada Maxkamadda dhexdeeda

Qirashada maxkamadeedka waxay noqon kartaa mid ikhtiyaar ah ama mid ku timid su'aal.

Qodobka 164aad

Qirashada ikhtiyaarka ah

Qirashada ikhtiyaarka ah waxaa laga heli karaa warqad kasta ee ah kuwa dacwadda oo ay saxiixeen dhinacyada shakhsi ahaan, ama lagu bixiyey waraysi aan rasmi ahayn kaasoo Garsooraha uu amray heer kasta iyo daraja kasta ee Dacwadda marayso.

Qodobka 165aad

Waraysiga rasmiga ah.

Weydiinta rasmiga ah waa in ay xaddidan tahay qodob-qodobna ahaataa. Lama weydiin karo su'aal ka baxsan qodobbada la oggolaaday, dhinacyadooda sidaas ku heeshiyya mooyee.

Qodobka 166aad

Jawaab

Dhinaca wax la weydiinayo waa in uu qof ahaan u jawaabaa, asagoon aar isticmaalayn qoraallo hore loo diyaariyey, laakin Garsooraha waa uu u rukhsayn karaa inuu kaalmaysto xusuusin ama qoraallo markii arrintu sidaas keenayso.

Qodobka 167aad

Diidmada Jawaabta

Haddii dhinacu maqnaado ama uu diido jawaabta, sabab la'aan, waxaa loo qaadan karaa in waxyaabaha la weydiyey uu oggolaaday.

— 819 —

Qodobka 168aad

Ujeedinta dhaarta Dacwad dhammaynta ah

Dhinac kasta wuxuu u jeedin karaa dhinaca kale dhaar si dacwad-da loo gooyo.

Dhaarta waxaa lagu soo jeedin karaa qoraal uu saxiixay dhinaca, kana kooban qodobo soocan oo si cad u xaddidan.

Qodobka 169aad

Celinta Dhaarta

ka hor intii uusan caddaynin diyaar inuu u yahay dhaarta dhinaca dhaarta loo jeediyey wuxuu u celin karaa dhinaca kale iyadoo aan laga bixin xudduudæda.

Qodobka 170aad

Ka noqosho la'aanta dhaarta

Qofkii jeediyey ama celiyey dhaarta kama noqon karo marka dhinaca ka soo horjeeda uu caddeeyo inuu diyaar u yahay dhaarta.

Qodobka 171aad

Qaabka Dhaarta.

Xaaladaha lagu xusay qodobbada aan kor ku soo marnay, qaabka dhaarta marna lama beddeli karo.

Qodobka 172aad

Gudashada Dhaarta

Dhinacu dhaarta wuxuu u gudanayaa shakhsi ahaan, Garsooraha hortiiisa si qaab rasmi ah leh, waafaqsan diinta uu aaminsan yahay dhinaca dhaaranaya.

Qodobka 173aad

Gudasha la'aanta dhaarta

Dhinaca dhaarta loo jeediyey ama loo celiyey diido dhaarta sabab-macquul ahna ayna jirin, wuu waayayaa mowduuca dhaartu saamayneyso.

— 821 —

Qodobka 179aad

Dhegeysiga Maragfuridda dadka da'doodu ka hoosayso 15sano

Way bannaan tahay markii ay noqoto lagama maarmaan in la dhegeysto maragfuridda dadka da'doodu ka hoosayso 15 Sano mase gudanayaan dhaar.

Qodobka 180aad

Dhaarista Markhaatiyaasha iyo digniintooda

Garsooraha wuxuu dhegeysanayaa markhaatiyaasha iyagoo la kala dheereeyey, wuxuuna mid kasta u akhrinayaa siiqadda lagu dhaarto inta uusan dhaaran, kaddibna markhaatigu wuu dhaaranayaa isagoc ku soo celinaya siiqadda dhaarta.

Waxaa waajib ah in la tixgeliyo diinta uu haysto qofka markhaatiga ah, haddii uusan lahayn diir waxaa loo sheegayaa in uu ku dhaarto siiqadda sharafta ah.

Qodobka 181aad

Tilmaamidda Markhaatiyaasha

Waa in qofka maragga ah marka hore lagu tilmaamaa magaciisa iyo dhammaan wixii astaama ah oo kale ee lagu aqoonsan karo.

Waxaa Garsooraha u Bannaan inuu ku xiqiiqsado runta maragga qalab kasta oo la soo gudboonaada.

Qodobka 182aad

Su'aaladka loo jeediyaayo maragga iyo jawaabihiisa

Garsooraha wuxuu wax ka weydiinayaa maragga inuu ka jawaabo arrimihii loo wacay, hase yeeshee Garsooraha waa u bannaan tahay inuu u jeediyo maragga su'aal kasta oo uu arkaayo inay waxtar leedahay ama isaga laf ahaantiisa ha u jeediyo ama dhinacyada ha weydiisteene.

Uma bannaana dhinacyada iyo Xeer Ilaaliyaha Guud, haddii uu ka soo qayb galo, inay wax warsadaan maragga toos ahaan.

Waa u bannaan tahay inuu iska hor keeno laba marag haddii marag furkoodu wax iskhilaaf ihi ka muuqdo.

— 822 —

Qodobka 183aad

Imaatin la'aanta maragga

Waa bannaan tahay in lagu ciqaabo maragga la wacay wicitaan hagaagsan oo aan imaan, ciqaab ganaax u dhaxaysa 20 ilaa 200 Shilin Soomaali ah.

Waa u bannaan tahay isla garsooraha soo saaray ganaaxa in uu ka noqdo haddii uu yimaado maraggu mar dambe uuna keeno asbaab macquul ah oo jideyneysa maqnaanshiisa.

Qodobka 184aad

Diididda maragfurka iyo been ka sheegiddeeda

Haddii uu diido markhaatigu sabab la'aan inuu maragfuro, ama uu ka aamuso, ama been cad uu ka sheego, Garsooraha waxaa u bannaan inuu gaarsiiyo xafiiska Xeer—Ilaaliyaha Guud.

Waxaana u bannaan in uu amro in la xiro maragga mararka ay arrintu intaa ka culus tahay.

Qodobka 185aad

Awoodda Garsooraha inta ay socoto baarista

Waa u bannaan tahay Garsooraha inta ay socoto baarista sugidda inuu fatasho meelaha iyo alaabta guurtada ah iyo maguurtadaba iyo dadka intaba.

Waxaa kaleetoo u bannaan inuu kaalmeesto khabiir farsamayaqaan ah, inuu wax weydiiyo markhaatiyaal iyo inuu ku kaco wax alla wixii toos ah in baaristaasi ku dhammaato si wacan.

QAYBTA ARFAAD

SOO DHEXGALKA DHINACA SADDEXAAD
IYO MIDAYNTA DACWADDA

Qodobka 186aad

Imaanshaha dhinaca saddexaad ee soo dhexgelaaya

Waxaa waajib ku ah dadka saddexaad ee doonaayaan inay soo dhexgalaan dacwadda, in ay yimaadaan fadhiga, soona dhigaan Xafiiska Kaaliyaha warqad caddaynaysa soo dhexgalka iyo nuqullada dhinacyada, Dokumentayaalka iyo Wakaaladda.

Haddii soo dhexgalku uu yimaado Xafiiska kaaliyaha, kaaliyaha waxaa korkiisa ah inuu gaarsiiyo dhinacyada kale ee hore Dacwadda u bogay.

— 823 —

Qodobka 187aad

Soo Dhexgalka ka dambeeya fadhiga koowaad

Waa imaan karaa soo dhexgalka dhinaca saddexaad ilaa inta dacwadda loogu diraayo xukun.

Laakiinse, haddii ay timaado kaddib fadhiga hore, dhinaca saddexaad ma samayn karo waraaqooyin aan loo oggolayn dhinacyada kale.

Qodobka 188aad

U yeeridda dhinaca Saddexaad

Dhinaca doonaya inuu soo dhexgeliyo dad saddexaad waxaa wajjib ku ah inuu ugu yeero fadhiga koowaad, ayadoo la tixgelinaayo waqtiyada lagu sheegay qodobka 121.

Garsooraha waa u bannaan tahay, haddii la weydiisto inuu siiyc waqti lagu soo geliyo dhinaca saddexaad isagoo u qabanaaya fadhi cusub.

Qodobka 189aad

U yeeridda dhinaca saddeexaad ee Garsooraha

Waa u bannaan tahay Garsooraha inuu u waco Dacwadda goor kasta dhinaca saddexaad, asagoo amraaya dhinacyada inay u yeeraan si uu uga qaybgalo fadhiga uu u qabtay Dacwaddaas.

Haddii dhinacyadu midkood uu sameynin yeeridda Garsooraha wuxuu amar ku gaarayaa tirtiridda Dacwadda.

Qodobka 190aad

Imaansha dadka saddexaad ee la wacay

Dhinaca saddexaad ee loo wacay Dacwadda, wuxuu ku imaan karaa asagoo yimaada ama keena warqad Dacwad ka qaybgalka ah.

Qodobka 191aad

Midaynta qaadidda garmaqalada ku saabsan hal Dacwo ama Dacwadaha isku xiran

Haddii laga oogo Maxkamad keli ah horteed Dacwooyin badan oo isku mid ah, Maxkamadda ayaa amraya in la mideeyo.

Midaynta waxaa amraaya Gudoomiyaha Maxkamadda haddii dacwadahaas ay ka hor oogan yihiin Garsoorayaal kala duwan ee ka mid ah Maxkamaddaas.

Isla sidaas waxaa lagu dhaqayaa dacwooyinka isku xiran iyo kuwa iska farcoma, sida ay sheegayaan Qodobada 19 iyo 20.

MADAXA SADDEXAAD

DHAMEYNTA DACWADDA

Qodobka 192aad

Doodda dacwadda

Kaddib markii Garsooruhu ka dhegeysto doodda ladaba dhinac fadhiga ugu dambeeya dacwo qaadista wuxuu dacwadda u dirayaa go'aan.

Qodobka 193aad

Qaadashada Go'aanka

Go'aanka waxaa lagu qaadanayaa ka tashiga, haddii Garsoorayaal badar ka qayb galaan dacwa qaadista waa inay Go'aanka ka qaybgaalaan.

Xeerka ayaa xaddidaya gooraha garsooraha keligiis uu doodda qaadayo, go'aankana uu soo saarayo Guddi garsoor ah ee loo magacaabo.

Haddii go'aanku ka soo fulay Guddi waxaa go'aanka lagu qaadanayaa aqlabiyaadda codka. ugu dambeysta waxaa codka bixinaya Gudoomiyaha Guddiga.

Dulucda go'aanka waa in lagu xusaa xukunka lagu dhawaaqayo, waxaana waajib ah in la qoro asbaabta go'aanka intaan la faafin xukunka.

Qodobka 194aad

Go'aan ka gaaridda weydiisyada iyo wax ka qabiddooda

Gorsooruhu waa in uu go'aan kaga gaaraa xukunka uu ku dhamaynayo Dacwadda, dhammaan wixii weydiisyo ah iyo wax ka qabiddooda.

Qodobka 195aad

Saaridda xil xaddidan oo ku meel gaar ah.

Haddii la hubo jirista xaqa, hase yeeshee khilaaf ka taagan yahay inta uu le'eg yahay xaqa la mutaystay, waxaa u bannaan Garsooraha haddii dhinacyada midkood weydiisto in uu ku ekaado xukun guud ee guud ah isagoo amraya in ay dacwaddu socoto si loo xaddido inta uu le'eg yahay xaqu.

Waxaa markaas u bannaan Garsooraha isagoo cuskanaya dadaalkiisa xilkaska ah markii dhinacyada midkood weydiisto in uu ku laasimiyo deynqabaha in uu dhiibo qaddar lacag ah ku meel gaar ahaan.

— 825 —

Qodobka 196aad

Habka go'aannada Garsooraha ee aan dhammaynayn Dacwadda.

Mararka uu Garsooruhu awoodi waayo in uu Dacwad loo diray xukun ka soo saaro go'aan dhammeeya Dacwadda, wuxuu soo saarayaa amar ku habboon in dacwadda la sii socodsiiyo ama la keeno sugid cusub ama shey kasta oo uu arkahayo in uu yahay lagama maarmaan.

Qodobka 197aad

Amarrada ka soo baxa Dacwadda dhexdeeda

Amarrada sidaa ku soo baxa ma hor joogsanayaan dhammaynta Dacwadda, goorkastana waxaa wax ka beddeli kara ama ka noqon ka- isla Garsoorihii soo saaray, kaasoo awood u leh dhammaan wax ulaale wixii ku saabsan sii qaadista Dacwadda.

MADAXA AFRAAD

FULINTA XUKUMADA IYO GAARSIINTOODA

Qodobka 198aad

Fulinta ku meel gaarka ah

Waa bannaan tahay in la fuliyo xukumada laga qaatay racfaanka fulitaan meel ku gaar ah, dhammaan ama dhammaan la'aan haddii sidaas uu weydiisto dhinacyada midkood, dacwadduna ay ku dhisin tahay qoraallo rasmi ah ama la aqoonsan yahay ama xukun horey u dhammaaday (sentenza passata in giudicata) ama dib u dhigidda fulinta ay ka dhalanayso dhibaato culus.

Waa in la amraa fulinta ku meel gaarka ah ee xukumada ku saabsan dhiibista ku meel gaarka ah iyo bixinta masruufka, haddii dhinacyada midkood sidaas soo warsado.

Qodobka 199aad

Amarka ama ka noqoshada fulinta ku meel gaarka ah ee Maxkamadda Rafcaanka

Haddii ay ka aamusto Maxkamadda hoose weydiinta fulinta ku meel gaarka ah ama ay diido, waxaa u bannaan dhinaca dantu ugu jirto in uu ku weydiisto sidaas Maxkamadda Rafcaanka, rafcaan asli ah ama mid ka hortag ah.

Waa u bannaan tahay dhinaca kale in uu sidoo kale weydiisto Maxkamadda Rafcaanka in ay ka noqoto amarka fulinta ku meel gaarka ah ama ay joojiso fulinta ay billowday.

— 826 —

Qodobka 200aad

Qaabka Gaarsiinta Xukumada

Xukumada la doonayo in uu u billowdo waqtiga racfaanku waxaa lagu gaarsiinayaa wakiilka Dacwadda ama dhinaca sida lagu soo caddeeyey qodobka 124.

MADAXA SHANAAD

SAXIDDA XUKUNNADA IYO AMARADA

Qodobka 201aad

Mararka Saxidda

Waa u bannaan tahay had iyo jeer Garsooraha soo saaray Xukunka ama amarka haddii sidaas ay warsadaan dhinacyada midkood ama naftiisaba inuu saxo gafafka maadiga ah ama kuwa ku saabsan xisaabta ee uu ku dhacay markii uu qorayey Xukunnada.

Qodobka 202aad

Tillaabada Saxidda

Garsooruhu wuxuu ku gaarayaa amar saxidda lagu sheegay qodobka hore haddii uu jiro heshiis dhinacyada ee ku saabsan saxidda, haddii kale wuxuu soo saarayaa amar kaddib markuu dhegeysto dhinacyada. Waxaana waajib ku ah Garsooraha inuu ku tilmaamo go'aanka uu gaaray geesta xukunka asalka ah ee uu saxay.

MADAXA LIXAAD

QAADIDDA DACWADDA DHINACYADEEDU MAQAN YIHIIN

Qodobka 203aad

Maqnaanshaha Dacwoodaha

Haddii Dacwooduhu imaan waayo Maxkamadda, waa uu bannaan tahay Garsooraha inuu amro in Dacwadda laga tirtiro buugga Dacwoodaha, una caddeeyo in dacwaddii ay dhacday.

Haddiise uu yimaado dacweysanaha uuna weydiisto in in dacwaddii la wado dacwoodaha oo maqan; Garsooraha wuxuu go'aan ku gaarayaa maqnaanshaha dacwoodaha wuxuuna amrayaa wadidda Dacwoodaha.

Qodobka 204aad

Maqnaashaha dacweysanaha

Haddii uu maqnaado dacweysanaha, Maxkamadduna soo jeediso ceeb ku lug leh gaarsiinta wadidda, Maxkamadda waxay u qabaraysaa dacwadaha waqti go'an ee uu ku cusbooneysiyo wacidda, cusboonaynta waciddu waxay baajinaysaa dhicidda dacwadda. Haddii uu dacweysanaha iman waayo fadhiga cusub, Garsoorahu marka laga reebo qaybta lagu sheegay qaybta ugu dambaysta ee Qodobka 117, wuxuu caddaynayaa maqnaanshihiisa, wuxuuna amrayaa wadidda dacwadda.

Haddii dacwooduhu fulinwaayo amarka cusboonaynta gaarsiinta wacidda, Garsooruhu wuxuu amrayaa in dacwadda laga tirtiro Buugga Dacwadaha, dacwadduna sidaas ayey ku dhacaysaa.

Qodobka 205aad

Gaarsiinta iyo ogeysiinta waraaqaha dhinaca maqan

Go'aannada amraaya baarista, weydiinta cusub, ka hor-tagga ama dacwooyin cusub waxaa la gaarsiinayaa dhinaca maqan naftiisa qof ahaan.

Waraaqooyinka kale oo dhan waxaa loo qaadanayaa in ogeysiintooda ku dhammaato marka la dhigo Xafiiska Kaaliyaha.

Xukunnada waxaa la gaarsiinayaa dhinaca naftiisa.

Qodobka 206aad

Wacidda dhinaca maqan

Waa u bannaan tahay dhinaca la caddeeyey maqnaanshihiisa inuu yimaado goor kasta, asagoo dhigaayo jawaab celinta dacwadda xafiiska Kaaliyaha, ama yimaado fadhiga dacwadda, ilaa inta dacwadda aan loo dirin xukun.

Waa u bannaan tahay inuu weydiisto Garsooraha, markuu yimaado kaddib, in la siiyo waqti uu ku diyaariyo difaaca horey uga reebnaa.

Garsooraha markuu miisaamo sababaha keenay maqnaanshaha iyo inay habbon tahay in la oggolaado weydiinta kor lagu soo sheegay, go'aan ayuu ka gaarayaa wuxuuna soo saarayaa amar.